

«سرآمد» بررسی کرد؛

چشم‌انداز حفظ منافع ملی و مبارزه با قاچاق دریایی

نگاهی راهبردی به تقویت امنیت دریایی در راستای حفظ منافع ملی

سرتیگر گروه راهبردی-مرئضی فاختری -در جهان امروز، دریاها نه‌تنها بستر اصلی تجارت بین‌المللی و ارتباطات ژئوپلیتیکی‌اند، بلکه نقشی بنیادین در صیانت از منافع ملی کشورها ایفا می‌کنند. برای ایران که به گستره وسیعی از آب‌های آزاد و مرزهای دریایی استراتژیک دسترسی دارد، امنیت دریایی مستقیماً با پایداری اقتصادی، انسجام سرزیمینی و اعتبار دیپلماتیک آن گره خورده است. در این میان، چاقای دریایی به عنوان تهدیدی پیچیده و چندوجهی، چالش‌های جدی برای دولت‌ها ایجاد کرده است؛ چالش‌هایی که از کاهش درآمدهای ملی گرفته تا تضعیف حاکمیت قانون و افزایش آسیب‌پذیری منطقه‌ای امتداد دارند.

به گزارش روزنامه اقتصاد سرآمد، مرئضی فاختری، محقق و پژوهشگر درون‌شناری اختصاصی برای این روزنامه به مسئله حفظ منافع ملی از طریق مباره با قاچاق دریایی و چالش‌ها و پیامدهای این موضوع پرداخته است. او در این مطلب با بررسی چارچوب حقوقی مبارزه با قاچاق دریایی، سازوکارهای اجرایی این موضوع را با نگاهی به همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی تشریح کرده است. این مطلب را در ادامه می‌خوانید:
با توجه به رشد شتابان فناوری‌های حمل‌ونقل، تنوع شبکه‌های قاچاق و خلأهای قانونی موجود در برخی نواحی، ضرورت بازنگری در رویکردهای سیاست‌گذاری و حقوقی برای مقابله با این پدیده بیش از پیش احساس می‌شود. این مقاله با هدف بررسی ابعاد حقوقی، نهادی و سیاستی مبارزه با قاچاق دریایی، تلاش دارد با تأکید بر منافع ملی، راهکارهایی برای ارتقای انسجام قانونی، بهبود عملکرد نهادهای اجرایی و توسعه همکاری‌های بین‌المللی ارائه دهد؛ تا امنیت دریایی نه‌تنها به عنوان یک هدف امنیتی، بلکه به مثابه ابزاری در خدمت توسعه ملی تعریف شود.

قاچاق دریایی: چالش‌ها و پیامدها

قاچاق دریایی یکی از مهم‌ترین چالش‌های امنیتی و اقتصادی کشورهایی با مرزهای آبی گسترده است. این پدیده که عمدتاً در مناطق دریایی کم‌ظرات با دارای خلأهای قانونی رخ می‌دهد، اشکال گوناگونی دارد: قاچاق کالاها یا تجاری که اقتصاد رسمی را تضعیف می‌کند، قاچاق سوخت که موجب هدررفت منابع ملی و افزایش فساد می‌شود، قاچاق انسان که با نقض حقوق بشر و تهدید سلامت عمومی همراه است و قاچاق اسلحه که به ناامنی منطقه‌ای و رشد گروه‌های مسلح غیرقانونی دامن می‌زند. هر یک از این انواع قاچاق، زنجیره‌ای از تبعات حقوقی، اقتصادی و اجتماعی ایجاد می‌کند که مقابله با آن نیازمند سیاست‌گذاری چندسطحی است.

از منظر منافع ملی، قاچاق دریایی آثار مخربی بر ساختار اقتصاد رسمی و پایداری محیط‌زیست دارد. ورود کالاهای غیرمجاز به بازار داخلی باعث رقابت ناعادلانه با تولیدکنندگان قانونی و کاهش درآمدهای دولتی از مالیات و تعرفه می‌شود. همزمان، تخلیه غیراصولی سوخت یا کالا در مناطق دریایی موجب آلودگی زیست‌محیطی، تهدید گونه‌های دریایی و تخریب منابع طبیعی ساحلی است. در بعد امنیتی، قاچاق دریایی حاکمیت ملی را زیر سؤال می‌برد، موجب تضعیف اقتدار نهادهای انتظامی و قضایی می‌شود و به‌سبب سوءاستفاده دشمنان و بازیگران فرامنطقه‌ای را فراهم می‌آورد. به همین دلیل، مبارزه مؤثر با این پدیده نه‌تنها یک ضرورت حقوقی، بلکه بخشی از راهبرد کلان صیانت از منافع ملی کشورهاست.

چارچوب حقوقی مبارزه با قاچاق دریایی

چارچوب حقوقی مقابله با قاچاق دریایی در ایران ترکیبی از مقررات داخلی و الزامات بین‌المللی است که گاه با یکدیگر هماهنگ نبوده و چالش‌هایی در اجرا ایجاد می‌کنند. از منظر داخلی، قانون مبارزه با

در راستای توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل دریایی صورت گرفت:

خرمشهر – بصره دریایی شد؛ اروند در مسیر اتصال منطقه‌ای

سرتیگر در راستای توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل دریایی و تقویت پیوندهای منطقه‌ای، نخستین خط مستقیم دریایی میان بندر خرمشهر و بندر بصره با بهره‌گیری از کشتی مدرن کاتاماران با ظرفیت ۳۳۵ نفر رانندازی می‌شود؛ اقدامی مهم که با هدف افزایش تعاملات فرامرزی، تسهیل سفرهای زیارتی و سیاحتی، و بهره‌برداری از ظرفیت‌های طبیعی و ژئوپلیتیکی منطقه آزاد اروند طراحی شده است.

به گزارش اقتصادسرآمد، این خط دریایی از دهم مردادماه فعالیت خود را آغاز می‌کند و نخستین حرکت آن ساعت ۹ صبح از بندر خرمشهر انجام خواهد شد. برنامه تردد ششامل دو نوبت رفت از خرمشهر در ساعات ۹ و ۱۴ و دو نوبت برگشت از بصره در ساعات ۱۴ و ۱۸ خواهد بود. مبدأ این مسیر، پایانه دریایی خرمشهر است؛ یکی از بزرگ‌ترین و مجهزترین ترمینال‌های دریایی کشور با ظرفیت پذیرش ۴۰۰۰ نفر که نقش کلیدی در ارتقای خدمات گردشگری و حمل‌ونقل منطقه دارد.

سفر از طریق این خط دریایی، ضمن صرفه‌جویی قابل توجه در هزینه و زمان نسبت به مسیر زمینی، تجربه‌ای امن و لذت‌بخش با چشم‌اندازهای طبیعی اروندرود را نیز در اختیار مسافران قرار می‌دهد.

بر اساس نرخ آزاد سوخت، بهای بلیت برای مسافران ایرانی ۶۰۰ هزار تومان و برای مسافران عراقی ۱۵۰۰ دینار خواهد بود که در صورت تخصیص سوخت یارانه‌ای، نرخ بلیت برای ایرانیان به حدود ۴۰۰ هزار تومان کاهش می‌یابد. این در حالی است که سفر زمینی از خرمشهر تا بصره هزینه‌ای بالغ بر ۱٫۹ میلیون تومان برای زائران به همراه دارد. کشتی کاتاماران مورد استفاده در این مسیر توسط شرکت «نخل‌های سبز سرافراز» از منطقه آزاد اروند چارتر شده و رانندازی آن با همکاری شرکت کشتیرانی «والفجر» انجام شده است.

این طرح در قالب برنامه‌ای بلندمدت طراحی شده و قرار است در تمامی ایام سال ادامه یابد. سازمان منطقه آزاد اروند با اجرای این پروژه، گامی مؤثر در مسیر تبدیل شدن به قطب ارتباطی جنوب غرب کشور برداشته و با بهره‌گیری از ظرفیت‌های راهبردی خود در حوزه گردشگری، ترانزیت و تعاملات انسانی میان ایران و عراق، نقش مهمی در توسعه متوازن و اتصال فرامرزی ایفا می‌کند؛ الگویی که می‌تواند الهام‌بخش سایر مناطق مرزی کشور باشد.

توافق‌نامه‌های دو جانبه میان ایران و کشورهای همسایه به‌ویژه در حوزه خلیج فارس و دریای عمان، زمینه‌ساز تبادل اطلاعات، هماهنگی عملیاتی و اجرای مشترک عملیات‌های مقابله با قاچاق هستند. در سطح چندجانبه نیز پیوستن به سازوکارهایی چون «موافقت‌نامه همکاری‌های دریایی منطقه‌ای» یا «طرح‌های امنیتی مشترک با کشورهای آسیایی و آفریقایی» می‌تواند انسجام سیاستی و حقوقی را در سطح منطقه‌ای افزایش دهد. این توافق‌نامه‌ها نه‌تنها مسیر حقوقی تعقیب قاچاقچیان را تسهیل می‌کنند، بلکه دسترسی به تجهیزات، آموزش‌های تخصصی و منابع اطلاعاتی را نیز ارتقاء می‌بخشند.

نهادهای بین‌المللی همچون سازمان بین‌المللی دربانوردی، دفتر مقابله با موادمخدر و جرم سازمان ملل و سازمان جهانی گمرک ظرفیت‌هایی مهم برای تقویت توان ایران در مقابله با قاچاق دریایی فراهم می‌سازند. از طریق مشارکت فعال در کارگر و‌های تخصصی، بهره‌گیری از دوره‌های آموزشی و انتقال تجربه کشورهای موفق، ایران می‌تواند شکاف‌های دانشی و فنی خود را پوشش دهد. همچنین همکاری با نهادهایی چون دیوان بین‌المللی حقوق دریاه‌ا در حل اختلافات و شفاف‌سازی قلمروهای دریایی، پیش‌زمینه‌ای برای مقابله با قاچاق در مناطق حساس فراهم می‌سازد. تعامل هوشمندانه با این نهادها نه‌تنها موجب افزایش اعتبار بین‌المللی کشور می‌شود، بلکه بستر لازم برای شکل‌گیری دیپلماسی دریایی فعال و مبتنی بر منافع ملی را فراهم می‌آورد.

مطالعه موردی

در سال‌های اخیر، عملیات‌های متعددی برای مقابله با قاچاق دریایی در آب‌های سرزمینی ایران و مناطق حساس همچون دریای عمان و خلیج فارس اجرا شده‌اند که هریک تصویری از ظرفیت‌ها و چالش‌های موجود در حوزه امنیت دریایی به‌دست می‌دهند. به عنوان نمونه، عملیات مشترک نیروی دریایی ارتش و واحدهای درباریانیر نیروی انتظامی در پاییز ۱۴۰۱ منجر به توقیف یک شناور حامل سرخوت قاچاق در آب‌های بندر جاسک شد. همچنین در منطقه خرمشهر، طی عملیات چندمرحله‌ای با همکاری سازمان بنادر و دریانوردی، چند مجمله بزرگ کالای قاچاق با منشأ خارجی شناسایی و توقیف شد. این اقدامات نشان‌دهنده توان عملیاتی و انسجام نسبی برخی نهاده‌ا در شرايط بحرانی است، به‌ویژه زمانی که همکاری میان نیروهای نظامی، انتظامی و اداری به‌طور مؤثر برقرار می‌شود. بررسی عملکرد این عملیات‌ها نیز برخی ضعف‌های ساختاری و اجرایی نهادهای مسئول را آشکار می‌سازد. نبود سامانه‌های اطلاعاتی یکپارچه میان نهاده‌ا باعث تأخیر در تبادل داده و کاهش دقت تصمیم‌گیری می‌شود. در برخی موارد، فقدان رویه‌های مشترک برای تشخیص و پیگیری شناورهای مشکوک، موجب فرار قاچاقچیان از چنگال قانون شده است. علاوه بر این، ناکافی بودن آموزش‌های تخصصی در زمینه قوانین بین‌المللی و فناوری‌های نوین دریایی باعث شده تا نیروهای محلی نتوانند به‌طور مؤثر با قاچاق در مناطق فرامرزی مقابله کنند. این چالش‌ها، ضرورت طراحی سازوکارهای مشترک، سرمایه‌گذاری در فناوری اطلاعات دریایی و تقویت تعامل با نهادهای بین‌المللی را بیش از پیش برجسته می‌سازد.

مدیرکل بندار و دریانوردی استان بوشهر:

جایگاه صادرات دریایی بندر دیر به قطر تقویت می‌شود

سرتیگر مدیرکل بندار و دریانوردی استان بوشهر گفت: با توسعه زیرساخت‌ها و افزایش

تعامل با تجار، بازرگانان و فعالان حوزه شناوری، دیر به یکی از بنادر محوری در حوزه صادرات و ترانزیت دریایی به‌ویژه در ارتباط با کشور قطر، تبدیل خواهد شد.

به گزارش اقتصادسرآمد، محمد شکیبایی نسب در نشست بررسی ظرفیت‌ها و مشکلات بندر دیر که با حضور فرماندار و جمعی از نمایندگان شناورداران و فعالان حوزه صادرات برگزار شد، اظهار کرد: بندر دیر به دلیل موقعیت جغرافیایی مناسب و زیرساخت‌های ایجادشده، ظرفیت بالایی برای تبدیل شدن به دروازه صادرات دریایی به کشور قطر دارد.

وی افزود: در این نشست، مسائل و دغدغه‌های فعالان حوزه شناوری مطرح و تلاش شد با هم‌فکری و هم‌افزایی، راهکارهایی برای تسهیل روند صادرات و ترانزیت کالا ارائه شود. مدیرکل بندار و دریانوردی استان بوشهر ادامه داد: بخشی از مشکلات موجود نیز ناشی از نبود هماهنگی داخلی بین شناورداران است که با تعامل و انسجام می‌توان آن را برطرف کرد. شکیبایی نسب یادآورشد: در حوزه زیرساخت، خوشبختانه بودجه لازم برای بهسازی محوطه پیرامونی بندر تأمین شده و این پروژه به‌زودی آغاز خواهد شد که این اقدام می‌تواند گامی مهم در بهبود محیط عملیاتی بندر باشد. وی با اشاره به سفر سال گذشته خود به قطر همراه با رئیس‌جمهور گفت: در آن سفر، نگاه طرف قطری به بندر دیر بسیار مثبت بود و این ظرفیت وجود دارد که دیر به یکی از بنادر اصلی در تعاملات دریایی با قطر تبدیل شود. شکیبایی نسب افزود: در این راستا سازمان بنادر و دریانوردی نیز بر تسهیل روند صادرات و ایجاد مسیرهای پایدار تجاری با کشورهای همسایه تأکید ویژه دارد.

وی تأکید کرد: اداره‌کل بندار و دریانوردی استان بوشهر با جدیت پیگیری بازاریابی برای جذب بار به بندار استان از جمله بندار دیر و کنگان است؛ اما برای رسیدن به نتایج مؤثرتر، شناورداران نیز باید در کنار ما باشند

و نقش فعال‌تری در جذب کالا ایفا کنند. شکیبایی نسب یادآور شد: هرچه میزان همکاری و هماهنگی میان بخش خصوصی و نهادهای حاکمیتی بیشتر باشد، روند توسعه و رونق بندر نیز سریع‌تر خواهد شد. وی با

اشاره به ظرفیت‌های ایجادشده در بندر دیر گفت: در حال حاضر، پنج پست اسکله در این بندر فعال است و شناورهای مختلف در آن پهلو می‌گیرند.

چهارشنبه-۸ مرداد ۱۴۰۴-سال یازدهم-شماره ۲۲۶۲

دریایاپایه ۳ بندار

استاندار بوشهر:

کاهش حریم دریا، زمینه‌ساز تسریع در اجرای طرح‌های دریامحور است

استاندار بوشهر گفت: رعایت الزامات زیست‌محیطی در اجرای پروژه‌های عمرانی و اقتصادی استان یک ضرورت است و باید با اصلاح و کاهش حریم دریا، زمینه برای اجرای طرح‌های دریامحور تسهیل شود. به گزارش اقتصادسرآمد، ارسالان زارع استاندار بوشهر در نشست با شینا انصاری، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست اظهار کرد: رعایت الزامات زیست‌محیطی در اجرای پروژه‌های عمرانی و اقتصادی استان بوشهر به‌صورت جدی مورد توجه قرار دارد.

وی افزود: بوشهر در حوزه اقتصاد دریامحور از ظرفیت‌های والایی برخوردار است و همین مسئله موجب شده تا سرمایه‌گذاران بخش خصوصی به‌صورت فعال وارد این حوزه شوند. زارع با اشاره به اینکه اجرای طرح‌های دریامحور، گردشگری ساحلی و دریایی از اولویت‌های اصلی استان محسوب می‌شود، تصریح کرد: صدور مجوزهای زیست‌محیطی می‌تواند زمینه‌ساز توسعه و رشد این بخش باشد.

استاندار بوشهر همچنین خواستار اصلاح و بازنگری در حریم دریا شد و گفت: کاهش فاصله حریم دریا به‌منظور اجرای طرح‌های دریامحور، موجب تسهیل شرايط و تسریع در روند اجرای پروژه‌های دریاپایه خواهد شد.

وی با اشاره به اجرای طرح منطقه ویژه اقتصادی شمال استان بوشهر در شهرستان دیلم، یادآورشد: انتظار می‌رود سازمان حفاظت محیط‌زیست نسبت به صدور مجوز نهایی این پروژه اقدام کند. در این نشست، شینا انصاری رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست نیز ضمن قدردانی از پیگیری‌ها و دغدغه‌های زیست‌محیطی استاندار بوشهر، بر اهمیت تعامل و هماهنگی بیشتر میان دستگاه‌های اجرایی استان و این سازمان تأکید کرد و دستورات لازم را برای پیگیری مسائل مطرح‌شده به مدیران مربوطه صادر کرد.

تعداد طرح‌های سالم‌سازی فعال دریای خزر به ۳۱ طرح رسید

معاون ستاد ساماندهی سواحل استانداری مازندران با اشاره به آغاز فعالیت طرح‌های ساماندهی شنای استان از اوایل خرداد ماه امسال، گفت: هم اکنون تعداد طرح‌های سالم سازی فعال به ۳۱ طرح در نقاط مختلف ساحلی استان رسیده است. به گزارش اقتصادسرآمد، فضل الله کیقبادی با اشاره به آغاز فعالیت طرح‌های ساماندهی شنای استان از اوایل خرداد ماه امسال، به مانا گفت: هم اکنون تعداد طرح‌های سالم سازی فعال به ۳۱ طرح در نقاط مختلف ساحلی استان رسیده است.

معاون ستاد ساماندهی سواحل استانداری مازندران، بیان داشت: این طرح‌های سالم سازی در نقاط مختلف ساحلی و در تمام شهرستان‌های ساحلی استان فعال هستند و به گردشگران خدمات تفریحات دریایی ارائه می‌دهند.

وی با تأکید بر اینکه طرح‌های سالم‌سازی شنا توسط سرمایه‌گذاران بخش خصوصی اداره و مدیریت می‌شوند، خاطر نشان ساخت: نظارت استانداری بر عملکرد و فعالیت این طرح‌های سالم سازی همواره در طول تابستان صورت می‌گیرد.

این مقام مسئول در استانداری مازندران، بیان داشت: طرح‌های سالم سازی شنا تا پایان شهریور ماه به فعالیت خود ادامه خواهند داد و گردشگران می‌توانند از خدمات این طرح‌ها بهره‌مند شوند.

کیقبادی همچنین به استقرار ناچیان غریق در سواحل دریای خزر با همکاری هلال احمر خبر داد و تصریح کرد: حضور ناچیان غریق در سواحل نقش مهمی در حفظ جان گردشگران خواهد داشت به طوری‌که هر ساله شاهد آمار قابل توجهی از نجات گردشگران توسط ناچیان غریق هستیم

به گفته معاون ستاد ساماندهی سواحل استانداری مازندران، شنای گردشگران در آب‌های دریای خزر به لحاظ انجام اقدامات امداد و نجات احتمالی و جهت جلوگیری از غرق شدگان مسافران نیازمند مدیریت است که این امر هر ساله توسط استانداری مازندران صورت می‌گیرد.